Warszawa, 20.09.2020

Dr hab. prof. SGH Gabriel Główka
Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie
Instytut Finansów Korporacji i Inwestycji

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Katarzyny Nowakowskiej pt. „Inwestycje budownictwa mieszkaniowego a kształtowanie miasta zwartego" przygotowanej pod kierunkiem naukowym prof. UEP dr. hab. Waldemara W. Budnera oraz promotora pomocniczego dr. Sławomira Palickiego

Podstawą sporządzenia niniejszej recenzji jest uchwała Rady Awansów Naukowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu z dnia 16 lipca 2020 r. Rozprawa liczy 265 stron druku komputerowego, zawiera 46 rysunków, 17 wykresów, 1 schemat, 49 tabel oraz bibliografię obejmującą 272 pozycje. Do rozprawy dołączono również aneks, w którym zamieszczono wzór kwestionariusza ankiety wspomagającej pogłębione wywiady oraz informacje statystyczne i wykresy wykorzystane w trakcie przeprowadzonego w rozprawie badania naukowego.

1. Trafność wyboru problemu badawczego rozprawy

Problematyka rozwoju i funkcjonowania miast stanowi szerokie i skomplikowane pole analiz i badań naukowych. Wynika to po pierwsze, ze złożoności tego procesu, a po drugie, od dawna obserwujemy niekontrolowany proces rozprzestrzeninaia się zabudowy miejskiej oraz rosnący chaos przestrzenny. Jest to jeden z istotniejszch problemów rozwoju współczesnych miast, również polskich. Zjawisko to określane jest mianem suburbanizacji definiowanej jako sukcesywne, niekontrolowane anektowanie coraz to nowych terenów pod zabudowę z wieloma tego negatywnymi konsekwencjami

nie tylko środowiskowymi, ale również ekonomicznymi i społecznymi. Powszechnie wiadomo, że przestrzeń jest dobrem ograniczonym potrzebynym nie tylko człowiekowi, ale i naturze.

Trzeba podkreślić, że całkowite zahamowanie zjawiska suburbanizacji jest zadaniem mało realnym, a nawet niemożliwym. Jednak z uwagi na wiele negatywnych konsekwencji tego zjawiska należy dążyć do jego ograniczania. Jedną z pojawiających się od pewnego czasu propozycji przeciwdziałania tym procesom jest koncepcja miasta zwartego /compact city/. W związku z tym w rozważaniach naukowych podejmowane są problemy dotyczące istoty miasta zwartego, jego podstawowe założenia i cechy oraz instrumenty przyczyniające się do realizacji tej koncepcji w realiach funkcjowania miast.

Tematyka przedłożonej do oceny rozprawy doktorskiej mgr Katarzyny Nowakowskiej dobrze wpisuje się w ten nurt toczącej się ważnej dyskusji wśród przedstawicieli nauki, jak i władz odpowiedzialnych za rozwój lokalny oraz rozwój współczesnych miast.

Z analizy polskiej literatury wynika, że koncepcja miasta zwartego i jego uwarunkowań, pomimo rosnącego zaintresowania badaczy tą problematyką, nie doczekała się jak dotąd wyczerpującej analizy i pogłębionej oceny. Prowadzone w naszym kraju badania naukowe dotyczące koncepcji miasta zwartego, nie obejmowały w jednakowym stopniu wszystkich aspektów tego złożonego zjawiska oraz jego podstawowych determinant. W świetle powyższych spostrzeżeń należy z dużym zadowoleniem przyjąć przygotowaną przez mgr K. Nowakowską rozprawę doktorską, w której podjęto próbę wypełnienia luki widocznej w dotychczasowych polskich publikacjach poświęconych problemom miasta zwartego. Doktorantka podjęła się zadania wyjaśnienia i oceny wpływu inwestycji budownictwa mieszkaniowego na procesy realizacji koncepcji miasta zwartego, ze szczególnym uwzględnieniem w polskich uwarunkowań. Szkoda jednak, że we wstępie do rozprawy nie uzasadniono, bardziej szczegółowo, powodów podjęcia w rozprawie próby zbadania w sposób szczególny i pogłębiony tych zależności. Lektura wstępu wskazuje, w mojej ocenie, że przedmiotem badania jest koncepcja miasta zwartego, a inwestycje budownictwa mieszkaniowego są jednym z wielu uwarunkowań jej realizacji. Wrażenie takie wynika również, że sformułowanych pytań badawczych. Doktorantka, jak rozumiem, mając na celu zamiar określenia i doprecyzowania zakresu podjętych w rozprawie badań, sformułowała je w sposób następujący:

- „Jak silne są procesy dogęszczania polskich miast? Jak można je monitorować?
- Jakie znaczenie w budowaniu zwartych struktur miejskich mają inwestycje budownictwa mieszkaniowego wielorodzinnego?
- Czy miasta o wyższym stopniu zwartości charakteryzują się niższymi wydatkami na utrzymanie infrastruktury miejskiej?
- Czy stopień zwartości miasta jest związany z liczbą ludności i gęstością zaludnienia?
- Czy zwartość miasta jest ukierunkowana i wymagana przez lokalne dokumenty planistyczne?"

Odnosząc się do powyższych pytań badawczych rozprawy chciałbym wyrazić pogląd, że w świetle tematu rozprawy lepiej byłoby gdyby zostały one zaprezentowane przynajmniej w nieco innej kolejności. Moim zdaniem pytanie drugie dotyczące wpływu inwestycji wielorodzinnego budownictwa mieszkaniowego na zwartość struktur miejskich powinno zamykać listę postawionych pytań, jako pytanie wprost nawiązujące do podjętego w rozprawie pytania badawczego. W ten sposób Doktorantka lepiej podkreśliłaby i doprecyzowała główny, jak rozumiem, problem badawczy. Pytania wcześniejsze dotyczyłyby, co wynika z ich treści, problemów zwartości polskich miast, sposobów ich monitorowania oraz skuteczności lokalnych regulacji wpływających na w procesy kształtowania miast zwartych. W przedstawionej przez Doktorantkę redakcji pytań badawczych rozprawy wpływ inwestycji mieszkaniowych na zwartość miast wydaje się być jednym z wielu ważnych problemów podejmowanych w rozprawie?

W konkluzji oceny wyboru problemu badawczego rozprawy chciałbym podkreślić, że pomimo zgłoszonych powyżej pewnych uwag i spostrzeżeń wynikających z roli recenzenta, dobór przedmiotu i zakresu badań recenzowanej rozprawy generalnie uznaję jako trafny i ważny, zarówno ze względów teoretycznych, jak i praktycznych. Poruszane w niej treści są, moim zdaniem, ciekawe zarówno z naukowego, jak i praktycznego punktu widzenia, chociażby ze względu na złożony i wielowątkowy charakter badanego problemu, a także z uwagi na to, że w polskiej literaturze ciągle brak jest pogłębionych badań w zakresie wpływu inwestycji budownictwa mieszkaniowego na kształtowanie zwartości miast.

2. Cele i hipotezy badawcze rozprawy

W nawiązaniu do określonego problemu badawczego rozprawy mgr K. Nowakowska przyjęła jej cel główny, którym było „wyjaśnienie i ocena możliwości kształtowania miasta zwartego poprzez inwestycje budownictwa mieszkaniowego". Obok celu głównego podjętego postępowania badawczego Doktorantka sformułowała sześć celów szczegółowych, które stanowią rozwinięcie celu głównego i miały posłużyć jego realizacji. Zostały one określone w sposób następujący:

Cele poznawcze

- C_1 „Przegląd zagranicznych doświadczeń wdrażania idei miasta zwartego oraz ocena możliwości zastosowania proponowanych przez literaturę wskaźników pomiaru zwartości";
- C_2 „Określenie zwartości wybranych miast, ocena dynamiki jej zmian oraz związku z wydatkami na infrastrukturę";
- C_3 „Stworzenie typologii miast na podstawie syntetycznego wskaźnika kompaktowości";
- C_4 „Identyfikacja możliwości i barier we współtworzeniu miasta zwartego przez inwestorów i władze samorządowe";

Cel metodologiczny

- C_5 „Opracowanie metody pomiaru stopnia kompaktowości dla polskich miast";

Cel praktyczny

- C_6 „Propozycja określenia zakresu i pomiaru możliwego zaangażowania inwestorów w realizację infrastruktury miejskiej towarzyszącej rozwojowi budownictwa mieszkaniowego".

W mojej ocenie cel główny rozprawy został określony prawidłowo, bezpośrednio nawiązuje on do tytułu rozprawy i przyjętego zasadniczego, jak rozumiem w zamiarze Autorki, problemu badawczego. Przy ogólnie pozytywnej ocenie celu głównego rozprawy chciałbym zaznaczyć swoje pewne wątpliwości w odniesieniu do struktury i sposobu sformułowania jej celów pomocniczych. Z reguły

w rozprawach doktorskich przyjmuje się, że cele pomocnicze rozprawy stanowią odpowiednie rozwinięcie jej celu głównego i służą jego realizacji, a jednocześnie powinny być sformułowne precyzyjnie, aby dobrze określać istotę i zakres zadania badawczego. Czy w tym przypadku ma to miejsce? Wydaje się, że warto o tym podyskutować. W moim przekonaniu tytuł rozprawy i dobrze powiązany z nim jej cel główny jednoznacznie przesądzają, że przedmiotem badań będzie wpływ i możliwości wykorzystania inwestycji budownictwa mieszkaniowego na realizację koncepcji zwartych miast. Tymczasem żaden z przyjętych celów pomocniczych bezpośrednio i wprost nawet nie nawiązuje do inwestycji budownictwa mieszkaniowego. Należy chyba założyć, że Dotorantka chciała szczegółowo zbadać ten związek oraz możliwości wykorzystania tego typu inwestycji do budowy miasta zwartego poprzez realizację czwartego z celów pomocniczych określonego jako cel poznawczy oraz szóstego z tej grupy celów zakwalifikowany jako cel praktyczny. Jest to jednak tylko moje przypuszczenie, gdyż cel czwarty pomocniczy mówi ogólnie o inwestorach, którzy mogą przecież podejmować inwestycje w różnych obszarach i dziedzinach struktury miasta, a nie tylko w budownictwie mieszkaniowym. Z kolei cel pomocniczy szósty mówi o propozycji określenia zakresu i poziomu zaangażowania inwestorów w realizację infrastruktury miejskiej towarzyszącej rozwojowi budownictwa mieszkaniowego? Celem głównym rozprawy jest jednak wpływ inwestycji mieszkaniowych na zwartość miasta, a nie tylko infrastruktury towarzyszącej tego typu obiektom budowlanym. Wynika z tego, w mojej ocenie, że przynajmniej oba te wskazane przeze mnie cele pomocnicze, powinny być lepiej określone /zredagowane/ i tym samym bezpośrednio służyć realizacji celu głównego rozprawy.

W nawiązaniu do przyjętych celów rozprawy Doktorantka sformułowała jej cztery hipotezy badawcze, które zawierają przypuszczenie, że:

- H1: „Stopień zwartości miasta wpływa na zmniejszenie wydatków na utrzymanie infrastruktury miejskiej",
- H2: „Miasta o większej liczbie ludności charakteryzują się wyższym stopniem zwartości",
- H3: „Budownictwo mieszkaniowe determinuje stopień zwartości miasta",
- H4: „Wzrost zwartości miasta jest skutkiem zamierzonym wynikającym ze strategii rozwoju miasta".

W mojej ocenie zaprezentowane hipotezy rozprawy zostały trafnie sformułowane i dobrze opisują istotę i zakres podjętego problemu naukowego oraz porządkują dalszy tok postępowania badawczego. Oceniam, że wyodrębnienie takiej liczby hipotez było zasadne, gdyż umożliwiło nie tylko przeprowadzenie badań, ale również zapewniło ich właściwe zaplanowanie i kompleksowość, czyli uwzględnienie wszystkich istotnych aspektów badanego zagadnienia.

3. Metodyka badawcza rozprawy

Rozprawa przygotowana przez mgr K. Nowakowską dotyczy ważnego problemu naukowo – badawczego z istotnymi walorami praktycznymi. Ma ona charakter studium teoretyczno – empirycznego. Przyjęty problem badawczy i cele rozprawy wpłynęły na sposób przeprowadzenia postępowania badawczego, jak i zastosowane w niej metody badawcze. Autorka wykorzystała w przedłożonej do oceny rozprawie metodę studiów literaturowych, metodę dedukcyjną, studium przypadku, metodę indywidualnych wywiadów pogłębionych, metodę analizy danych źródłowych oraz w odpowiednim zakresie zaawansowane metody analizy statystycznej, w tym metodę normalizacji wartości zmiennych, metodę korealacji liniowej i inne.

Warto również zaznaczyć, że we wstępie do rozprawy Doktorantka zaprezentowała czytelny i wystarczająco szczegółowy opis wykorzystanych w niej metod badawczych, co jest ważnym elementem tej części rozprawy i ułatwia jej ogólną ocenę. To samo dotyczy charakterystyki podstawowych źródeł wykorzystanych w przeprowadzonych w recenzowanej rozprawie badaniach.

Reasumując, w mojej opinii zastosowana w rozprawie metodyka jest wystarczająca do prawidłowego przeprowadzenia podjętego badania naukowego oraz realizacji sformułowanych celów rozprawy i weryfikacji postawionych hipotez badawczych. Ponadto, warto podkreślić, że cały proces badawczy został właściwie zaprojektowany i zrealizowany. Potwierdza to dojrzałość badawczą Autorki rozprawy.

4. Struktura rozprawy i merytoryczna ocena poszczególnych rozdziałów

Rozprawa składa się ze wstępu, sześciu rozdziałów oraz zakończenia. Recenzowana rozprawa stanowi w moim odczuciu i ocenie interesujące oraz pogłębione studium dotyczące istoty, pomiaru zwartości miast, a także oceny zwartości wybranych polskich miast. Ważnym wątkiem pojętych w rozprawie badań jest również wpływ inwestycji budownictwa mieszkaniowego na kształtowanie miast zwartych. Przyjętą konstrukcję rozprawy generalnie należy ocenić jako właściwą i nawiązującą do przyjętych celów badawczych. Powoduje to, że mgr K. Nowakowska w sposób poprawny realizuje w niej swoje zamierzenia badawcze. W recenzowanej rozprawie można wyróżnić zarówno jej warstwę teoretyczną, metodyczną, jak również poznawczą i aplikacyjną.

Z obowiązku recenzenta chciałbym jednak odnieść się do przyjętej w rozprawie kolejności poszczególnych jej rozdziałów. W mojej opinii lepszym rozwiązaniem byłoby wyjaśnienie w pierwszej kolejności istoty oraz pomiaru miasta zwartego, a także korzyści i zagrożeń wynikających z realizacji koncepcji tego typu miast. Po czym zasadne byłoby zaprezentowanie narzędzi i możliwości wpływania, zgodnie z głównym celem rozprawy, na procesy kształtowania się miast zwartych, ze szczgólnym uwzględniem inwestycji budownictwa mieszkaniowego. Dopiero wówczas powinny zostać podjęte badania empiryczne mające na celu ocenę stopnia zwartości wybranych polskich miast, w tym szczególnego wpływu na procesy inwestycji budownictwa mieszkaniowego. W dalszej kolejności przedmiotem rozważań powinny być procesy zachodzące w tym zakresie w Poznaniu. Na podstawie tak przeprowadzonych badań Doktorantka mogłaby sfomułować rekomendacje dotyczące możliwości realizacji koncepcji miasta zwartego przy wykorzystaniu w tym celu inwestycji mieszkaniowych.

Przyjęcie takiego sposobu przeprowadzenia postępowania badawczgeo wymagałoby dokonania jednej istotnej zmiany w strukturze pracy, a mianowicie zamieszczenie obecnego rozdziału pierwszego jako czwartego w strukturze pracy, czyli po wyjaśnieniu istoty i pomiaru zwartości miast, a przed rozdziałami dotyczącymi oceny zwartości polskich miast /obecne rozdz. 4 i 5/, ze szczególnym uwzględnieniem roli w tym procesie inwestycji budownictwa mieszkaniowego. W mojej opinii wówczas struktura pracy byłaby bardziej uporządkowana i lepiej służyła realizacji jej celów.

Chciabym jednak, w konkluzji oceny konstrukcji recenzowanej rozprawy podkreślić, że powyższe uwagi i spostrzeżenia mają charakter dyskusyjny i nie zmieniają mojej generalnie pozytywnej oceny jej struktury, co zaznaczyłem już wcześniej.

Przystępując do szczegółowej oceny poszczególnych części rozprawy chcę zauważyć, że pierwszy jej rozdział zawiera bardzo istotne treści z punktu widzenia poruszanej w niej problematyki. Doktorantka, na podstawie wybranych pozycji literatury zarówno krajowej, jak i zagranicznej, omawia podstawowe czynniki i koncepcje rozwoju miast od pierwszych cywilizacji europejskich, aż po współczesne doktryny ich rozwoju. Istotną częścią tego rozdziału jest również dobrze przygotowana prezentacja i analiza sposobów lokowania funkcji mieszkaniowej w strukturze przestrzennej miasta w najważniejszych ideach urbanistycznych. Z kolei w ostatnim jego punkcie Doktorantka próbuje swoje rozważania koncentrować, co należy ocenić pozytywnie w świetle przyjętego zasadniczego problemu badawczego rozprawy, na roli budownictwa mieszkaniowego w kształtowaniu struktury miasta. W tej części rozdziału zostało poruszonych wiele różnego rodzaju wątków nawiązujących do wpływu budownictwa mieszkaniowego na strukturę miasta. Jednak w konkluzji tych ciekawych rozważań, sformułowanych na podstawie przeprowadzonych badań, Doktorantka nie zaprezentowała precyzyjnych ustaleń dotyczących wpływu budownictwa mieszkaniowego na kształtowanie miasta zwartego. Tymczasem zapowiada to wykres 0-1 przedstawiający schemat postępowania badawczego rozprawy. Spostrzeżenia i wnioski Autorki w tym zakresie są niestety rozproszone w treści ostatniego punktu rozdziału pierwszego. W związku z tym rozdział ten pozostawia u czytelnika pewien niedosyt w kontekście przyjętego celu rozprawy. Fakt ten tylko wzmacnia w mojej opinii postawione już wcześniej pytanie, czy powinien on być rozdziałem otwierającym recenzowaną rozprawę?

Zasadniczą kwestią poruszaną w rozprawie jest koncepcja miasta zwartego i możliwość jej realizacji przy wykorzystaniu inwestycji budownictwa mieszkaniowego. W świetle tego w pierwszej kolejności, co już podnosiłem wcześniej, należało zaprezentować istotę koncepcji miasta zwartego, podstawowe cele tej koncepcji, korzyści i zagrożenia z nią związane oraz podstawowe narzędzia i sposoby umożliwiające realizację idei miasta zwartego, a wśród nich inwestycje budownictwa mieszkaniowego. Doktorantka, w sposób przejrzysty i na dobrym poziomie

merytorycznym, zaprezentowała te problemy w rozdziale drugim rozprawy, który w mojej ocenie powinien być rozdziałem rozpoczynającym rozprawę.

Kolejny trzeci rodział rozprawy został poświęcony podstawowym miernikom stopnia zwartości miast. Doktorantka zaprezentowała w nim mierniki oceny zwartości miast proponowane przez dokumenty europejskie i światowe, a także stosowane w literaturze poświęconej problemom miasta zwartego. Rozdział ten został przygotowany w sposób poprawny. Na jego pozytywną ocenę wpływa również to, że Doktorantka prezentując poszczególne mierniki trafnie komentuje ich przydatność do praktycznego zastosowania.

Rozdziały czwarty i piąty recenzowanej rozprawy mają charakter empiryczny i realizują przede wszystkim jej cele poznawcze. Rozdziały te mógłby moim zdaniem poprzedzać rozdział dotyczący budownictwa mieszkaniowego i jego znaczenia w tworzeniu zwartości miasta, który zamieszczono w strukturze rozprawy jako pierwszy. Po przedstwieniu bowiem idei miasta zwartego, możliwości jego urzeyczwistniania oraz mierników zwartości miast, byłby to dobry moment na szczegółowe rozpatrzenie, zgodnie z przyjętym celem rozprawy, znaczenia inwestycji budownictwa mieszkaniowego jako jednego z istotnych narzędzi kształtowania zwartości miasta. Następnie w rozdziałach czwartym i piątym Doktorantka mogłaby dokonać oceny roli budownictwa mieszkaniowego w kszałtowaniu zwartości badanych miast.

Zgodnie z przyjętym przez mgr K. Nowakowską postępowaniem badawczym rozdział czwarty rozprawy poświęcono badaniu i ocenie zwartości wybranych polskich miast. Po jego lekturze nasuwa się jednak pytanie, czy punkt 4.1 nie powinien być częścią rozdziału trzeciego recenzowanej pracy. Dotyczy on ogólnych kwestii związanych z trudnościami pomiaru zwartości miast, a nie tylko tych badanych w rozdziale czwartym wybranych polskich miast. Wobec tego rozdział czwarty zatytułowany „Zwartość polskich miast" mógłby rozpoczynać od punktu 4.2, w którym to Doktorantka mówi już o doborze miar i wskaźników badania zwartości wybranych polskich miast. Poza tą uwagą, o charakterze dyskusyjnym, rozdział czwarty oceniam zdecydowanie pozytywnie. Mgr K. Nowakowska dobrze uwypukliła podstawowe dylematy doboru mierników do oceny zwartości badanych polskich miast, następnie

w sposób przejrzysty przedstawiła opis postępowania bdaawczego, a w dalszej kolejności zaprezentowała analizę dynamiki zjawiska zwartości miast i podjęła próbę ich typologii z uwagi na stopnień ich zwartości. Ponadto, w rozdziale tym Doktorantka w sposób ciekawy zaprezentowała w szczególności związki pomiędzy stopniem zwartości badanych miast a zarządzaniem przestrzennym, liczbą ludności oraz dochodami i wydatkami budżetów miast. Rozważania tego rozdziału dają podstawę do weryfikacji hipotez badawczych sformułowanych w rozprawie oraz przybliżają Doktorantkę do realizacji jej celów. Gdyby jednak po lekturze tego rozdziału, który stanowi przecież kluczową część rozprawy z punktu widzenia podjętego w niej postępowania badawczego, postawione zostało pytanie, jaki jest tytuł recenzowanej pracy? Przypuszczam, że należałoby odpowiedzieć, że został on na przykład sformułowany jako podstawowe czynniki kształtujące zwartość miast. Chcę tym samym zwrócić uwagę, że w moim przekonaniu Doktorantka nie podkreśliła, w sposób szczególny w tym rozdziale, roli w kształtowaniu zwartości miast inwestycji budownictwa mieszkaniowego. Wydaje się, że taki wymóg wynika jednak z tytułu rozprawy?

Kolejny piąty rozdział recenzowanej rozprawy Doktorantka określiła jako studium przypadku. W rzeczywistości ma on taki charakter. Jest on w znacznej mierze podobny do rozdziału czwartego. Różnica zasadanicza polega na tym, że podjęte w nim badanie przeprowadzono w dużym mieście, do których należy zaliczyć Poznań. Badanie przeprowadzono w oparciu o roszerzony zestaw mierników, co sprawiło, że było ono bardziej szczegółowe. Na uwagę zasługuje również to, że Doktorantka wśród badanych czynników determinujący, w okresie objętym badaniem, stopień zwartości miasta Poznania w sposób szczególny potraktowała inwestycje wielorodzinnego budownictwa mieszkaniowego. Jako recenzent oceniam to pozytywnie, gdyż tym samym badanie zamieszczone w tym rozdziale koresponduje z tytułem rozprawy i nawiązuje bezpośrednio do sformyłowych jej celów. Ogólna moja ocena rozdziału piątego jest wysoka.

Z kolei szósty rozdział rozprawy stanowi udaną, w mojej opinii, próbę podsumowania podjętych w niej badań. Zaprzentowano w nim, w ciekawy i poprawny merytorycznie sposób, złożoność zagadnienia miasta zwartego i wynikających stąd trudności i ograniczeń jakie napotkała Autorka podczas realizacji postępowania badawczego rozprawy. W rozdziale tym określono również możliwe następstwa

ekonomiczne, społeczne, przestrzenne oraz środowiskowe związane z budową miejskich struktur zwartych, potwierdzające zasadność realizacji miejskich polityk, opartych na koncepcji miasta zwartego, w celu dążenia do poszanowania ograniczoności zasobów oraz realizacji wymogów miejskiego rozwoju zrównoważonego. Ostatni punkt rozdziału szóstego ma charakter aplikacyjny. Zawiera on bowiem zestaw wniosków i rekomendacji dla władz, szczególnie regionalnych i samorządowych, nawiązujących do roli budownictwa mieszkaniowego w kształtowaniu zwartych struktur miejskich. Punkt ten w znaczący sposób ponosi wysoką ocenę tego rozdziału rozprawy.

Pozytywnie oceniam także ostatnią części rozprawy, którą stanowi zakończenie. Doktorantka dokonuje w nim, w przejrzysty i logiczny sposób, podsumowania przeprowadzonych badań nad rolą inwestycji budownictwa mieszkaniowego w kształtowaniu miasta zwartego. Zakończenie zawiera również konkluzje dotyczące realizacji celów rozprawy i weryfikacji sformułowanych hipotez badawczych. Jego treść potwierdza prawidłowe przeprowadzenie postępowania badawczego i rozwiązanie przez Doktorantkę postawionego w rozprawie problemu naukowego. W tej części rozprawy zamieszczono również sugestie Autorki dotyczące możliwych kierunków i zakresu dalszych badań nad podjętym w rozprawie problemem naukowym.

5. Końcowa ocena rozprawy

Rozprawa doktorska przygotowana przez mgr Katarzynę Nowakowską pod tytułem „Inwestycje budownictwa mieszkaniowego a kształtowanie miasta zwartego" jest opracowaniem dojrzałym i wartościowym, które należy ocenić pozytywnie. Na taką ocenę wpływają przede wszystkim następujące jego zalety:

- przedmiotem rozprawy jest istotny i aktualny problem naukowy z dużymi walorami praktycznymi;
- prawidłowo sformułowane hipotezy rozprawy oraz jej główny cel badawczy;
- w rozprawie zastosowano właściwe metody badawcze, w tym w szerokim zakresie zaawansowane metody analizy statystycznej;

- w wyniku przeprowadzonego postępowania badawczego osiągnięto zadawalający stopień realizacji celów rozprawy, zarówno celu głównego, jak i jej celów szczegółowych;
- w rozprawie sformułowano, na podstawie przeprowadzonego postępowania badawczego, zasadne wnioski i konkluzje końcowe, które oprócz walorów poznawczych mogą mieć także znaczenie praktyczne.

Z obowiązku recenzenta, na podstawie dokonanej szczegółowej i krytycznej oceny rozprawy doktorskiej mgr Katarzyny Nowakowskiej, chciałbym również zwrócić uwagę na pewne problemy i uchybienia, których nie ustrzegła się, w mojej opinii, Autorka. Pozwoliłem sobie je zaznaczyć powyżej w trakcie analizy i merytorycznej oceny treści rozprawy. Mają one charakter merytoryczy, ale jednocześnie dyskusyjny i w żadnym stopniu nie podważają przedstawionych wyżej najważniejszych zalet recenzowanej rozprawy, które starałem się podkreślić w przygotowanej recenzji.

6. Konkluzja

Bazując na krytycznej analizie i sformułowanej na jej podstawie ocenie rozprawy doktorskiej mgr Katarzyny Nowakowskiej pt. „Inwestycje budownictwa mieszkaniowego a kształtowanie miasta zwartego" stwierdzam, że stanowi ona oryginalne rozwiązanie istotnego i aktualnego problemu naukowego. Lektura rozprawy wskazuje również, że Doktorantka wykazała się odpowiednią wiedzą teoretyczną z zakresu nauk ekonomicznych, a także dużymi umiejętnościami samodzielnego prowadzenia pracy naukowej, przy wykorzystaniu dobrze dobranych metod badawczych, a także formułowania trafnych wniosków w oparciu o uzyskane wyniki badań. Wynika z tego, że praca mgr Katarzyny Nowakowskiej spełnia warunki stawiane rozprawom doktorskim. W związku z tym kieruję wniosek do Rady Awansów Naukowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu o przyjęcie pracy jako rozprawy doktorskiej i dopuszczenie jej do publicznej obrony.